

LUGÓPOLIS

Lugo, maio 2009

LU-433-1995

Chyariéz

Equipo de Normalización e Dinamización Lingüística
IES POLITÉCNICO DE LUGO

15

CARTA A ES@S:

Querido alumno: Agora que chega a fin de curso (boa poca ou mala poca, segundo se mire...) quero dicirche que levo todo o ano observando a t a conduta, a t a actitude... Tal parece que foi onte, cando chegaches ao instituto, co teu aspecto desvalido, pero decidido a aprender, e agora n tote desorientado, con cambios no teu comportamento e no teu rendemento, non precisamente para ben. Por isto decid n escribirche esta carta.

V s ao instituto cargado coa mochila dos libros pero tam n coa mochila invisible dos teus problemas, as t as preocupaci ns, os teus medos, porque o teu pai ou a t a nai non os viches desde hai tempo e ningu n che pregunta polas t as ilusi ns, a t a angustia... Sei que pensas que todo o mundo est contra ti e que ningu n te entende. Todo te preocupa, todo te angustia, todo unha agon a. Pero estou segura de que o teu caso non extremo: os teus pais qu rente e ax dante. Os teus amigos compr ndente e os teus profesores val rante.

¶ veces pasamos o triplo do tempo dunha clase prepar ndoa e ti parece que est s como durmido, dominado polo des nimo e o aburrimto. Mol stanche as regras, os horarios e a orde do instituto e da t a casa. A materia X par ceche unha perda de tempo, a Z algo parecido, pero seguro que o profe de Y moi bo. S tes que esforzarte un pouco. A variedade tan grande que imposible que non haxa ningunha que che guste, que non haxa algo no mundo para ti. Le, mira, visita, estuda, navega... e atoparalo

Dic mosvos todos os d as: @studa, para que o d a de ma ...Ò Sei que dif cil entender iso... Ademais, os medios de comunicaci n est n cheos de exemplos de futbolistas, modelos ou cantantes que ga an nunha tempada m is que un traballador en toda a s a vida. Tam n tes un colega que abandonou a ESO, traballa co seu pai no negocio familiar e ga a unha pasta. Pero non esquezas unha cousa, algo fundamental, sen educaci n nunca vas dar ese paso fundamental para progresar.

N s non desfaleceremos: cada d a, volveremos s aulas a seguir aprendendo convosco, seguiremos lev ndovos informaci n, d ndovos consellos, axudando a dar luces s vosas inquietudes, acompaando o voso crecemento. Sen v s nas aulas o noso traballo non ten sentido. An manos que poidamos axudarvos a crecer e a desenvolver ao m ximo as vosas posibilidades.

Tes diante de ti un futuro que parece incerto, pero tes que loitar, formarte, aprender. Potencia ao m ximo as t as habilidades, actitudes e aptitudes. Non desperdicias m is as t as horas. Paso a paso, d a a d a. Non te canses, non abandones, conseguiralo. Todo isto que me anima a escribirche f goo porque sei da t a intelixencia e a t a capacidade e sei que saber s estar altura das circunstancias. R tote. Colle o desaf o. A tarefa est en ti. Depende de ti.

Mónica Ramos

NA BIBLIOTECA

aquí, na biblioteca do instituto, o meu lugar preferido do centro. Rodeada non sempre de persoas físicas pero si do testemuño das mulleres interesantes.

Dende o curso pasado, Ramiro, un incansable traballador, sempre disposto a axudar en todo e todo el amabilidade, e mais eu, como responsable da Dinamización da biblioteca comezamos un traballo inxente —aínda que con pouca xente— para reactivar a marcha deste acolledor espazo.

Estamos a piques de rematar a nova catalogación dos libros que esixe o Programa MeigaÓe que implica un cambio substancial, non esquezamos que existen en torno aos catro mil ou cinco mil exemplares. O curso próximo xa entrará en funcionamento os carnés de lectores para que os alumnos poidan realizar os empréstimos e saber se o libro desexado está dispoñible, todo a través de Internet.

O incremento do orzamento que fixo o Centro na biblioteca refléctese en todos os aspectos: máis modernidade, actualización dos equipos informáticos, cun equipamento para os alumnos de seis ordenadores e sistema WIFI, por certo moi concurrido sobre todo no tempo de recreo. O instituto solicitou a participación no Plan de Mellora de Bibliotecas que lles facilitou a renovación do mobiliario tan AD HOC como se aprecia nas fotos e, o máis importante, a continua aportación de libros, en especial de literatura.

O día do Libro de 2008 fixemos unha exposición da obra completa de Cervantes e Shakespeare e organizamos un concurso con preguntas sobre eles e a súa obra. Os libros estaban aí para abrílos, léalos, tocálos, utilílos. Creio que lles gustou e algo aprenderán. Tamén un grupo de alumnos participaron na lectura do Quixote na Praza Maior e recibiron un agasallo.

Este ano queremos fomentar a lectura con outros proxectos, como falarlles do Premio Cervantes, facer lecturas en alto, que os alumnos voten polas obras e autores que máis lles atraen, lerlles os poe-

mas preferidos de escritores, cantantes, actores, pintores e outras actividades a maiores.

Queremos que vexan o libro como ese invento maravilloso que non leva pilas nin cables e que podes levar en calquera sitio e a calquera lugar disfrutando de aventuras increíbles, de amores apaixonados, medos, emocións, sorpresas e viaxar ata onde chegue a imaxinación; facerse adictos a eles, sen resacas nin danos, ás veces con subidos. Lede, lede sempre que podades, do igual o tema: biografías, aventuras, ficción, amor, historia, arte. É todo sen gastar un euro. Gratis total.

Hai un aspecto que queremos salientarlle: o feito de que a biblioteca estaba a converterse nunha sala de reunións informais, unha alternativa cafetera, un lugar onde os alumnos van saborear os doces, tomar un café e falar en alto, molestándolos a outros que teñan outras intencións. Pois ben, agora non se permite outra cousa que non sexan actividades académicas. O silencio foi a primeira imposición ineludible tras pasar o umbral da porta. Eu sempre lles digo aos meus alumnos, plaxiando o título dunha das miñas cancións favoritas, que son do silencio de Simon and Garfunkel, que o escoiten e disfruten. É maravilloso. (Se me fan caso uns minutos).

A biblioteca xa non é un almacén, unha caverna, un espazo libre de fume e cheo de vida. Os libros están aí para que os collades polo simple pracer de ler e saber. Non están mortos. Cando os tedes nas mans cobran vida. Pero tampouco vos pasades de máis e sucumbades á tentación de confundir a vida coa literatura, como fixo a protagonista de Gustave Flaubert, Madame Bovary, que se autodestruíu por ese erro.

E por último recordade ese proverbio hindú que di: Un libro aberto é un cerebro que fala; pechado, un amigo que espera; olvidado, un alma que perdoa; destruído, un corazón que chora.

Carmen Abelleira

O CAMBIO

A aquelas alturas da clase de Historia xa haba tempo que estaba perdido. O profesor, que tam n era o director do centro, falaba e falaba, pero a mi a cabeza viaxaba, moi preto do sono, perdida polos *Cerros de Úbeda*. Xusto nese intre, notei que algo suave petaba no meu pupitre, esvaraba e a parar ao chan. Mirei cara a todas partes con disimulo e logo agacheime para recoller un papel dobrado con mimo e volto a dobrar.

Dispo ame a desdobralo cando, con grande sorpresa pola mi a parte, sent n que o profesor estaba ao meu car n. Ti a a man aberta para que lle entregara a nota voadora. Entonces reparei na cara de medo do meu compa eiro Isabelo, e comprend n que non pod a aceptar a solicitude do director, porque a noti a non era para el, e as llo dixen.

-S ntoo, non lla pododo dar.

-D ame ese papeli o inmediatamente ou at ase consecuencias -replicou, moi enfadado.

Eu amaguei con metelo na boca e mastigalo.

-Quen llo tirou? —o profesor non se rend a.

-Non o sei!

O director, dando un portazo, sa u da clase.

Volveu ao cabo dun rato e dirixiuse a min de novo.

-S game!... Os demais queden en silencio, pola conta que lles ten!

Cando sa a, Isabelo mirou para min con xesto suplicante. Eu tentei tranquilzalo coa mirada.

Estiven un anaco esperando diante do despacho de direcci n ata que vin chegar ao meu pai. Ben —pensei-, parece que todo este asunto vaise arranxar. Entramos os dous no despacho.

Cando sa mos, estaba expulsado do centro. Meu pai, moi tranquilo, d xome que o director ti a raz n, que o desautorizara diante de toda a clase e iso non pod a ser. Eu a replicarlle, pero levantou una man para que permanecer calado.

-As e todo, s ntome orgulloso da t a actitude. s veces, para manter a dignidade preciso afrontar as s as consecuenciasÉ-sentenciou.

Ao d a seguinte os dous estabamos de novo nun despacho de direcci n, agora no instituto p blico da mi a cidade. Eu deb a de ter moi mala cara porque pola noite non conseguira conciliar o sono, pensando na mi a desgraza porque ter a que asistir a un centro onde todos sabiamos que os alum-

nos sa an peor preparados para acudir univesidade, e grazas se me aceptaban.

Meu pai explicoulle ao director o que ti a ocorrido o d a anterior, sen esconderlle ning n detalle.

O xove profesor miroume directamente aos ollos.

-Creo que o meu compa eiro equivocouse —falaba de vagar, sen darlle maior importancia as s as verbas-. Non debeu esixir a entrega da nota. O importante era que o papeli o voou na clase e iso non se pode permitir. O que levaba escrito careca de importancia, e non lle incumb aÉ—e rematou-, est s admitido. Enseguida che levo diante dos teus compa eiros.

Eu estaba encantado con aquel director, te o que dicilo.

Na mi a nova aula notei axi a que os temarios an por detrs das do antigo centro, a disciplina era m is relaxada e o interese por aprender, moito menor.

Cando sa n ao recreo vin xogar aos meus recentes compa eiros e o sentido do humor que amosaban, moi superior aos do centro privado.

En fin, en dous d as integreime no grupo sen dificultade ningunha e descubr n tam n que aquela xente non era, nin moit simo menos, m is torpe que os anteriores; ocorr a que os seus intereses e as s as expectativas eran moi distintas. Sent ame feliz entre elesÉ

D as despois, coa maior das sorpresas, vin entrar na aula una cara nova para todos menos para min. Tra a o susto impreso na s a ollada.

-Isabelo, que fas aqu !

-Coustume varios d as convencer ao meu pai que era a min a quen correspond a estar neste sitio.

Non te preocupes —animeino-, est s con boa xenteÉ

CARTA ABERTA AOS MEUS ALUMNOS/ALUMNAS DE SECUNDARIA

Queridos Todos:

Canta ledicia sentín ao ler todas as vosas cartas! Sodes estupendos!.. E como quero que todos saibades o agradecida que estou para vós, escribo para todos xuntos.

Encantárame poñer os vosos nomes un por un, pero enchería demasiado papel na revista e hai que deixar sitio para outros.

Xa vexo que vos estrañou moito que non me despedira. As despedidas son tristes e eu quería marchar contenta e que todos quedarades tamén contentos.

Os últimos días das clases, xa vos dicía que quería e que quero que as vosas notas ao final do curso fosen como as que iades levar comigo. Lembrádesvos?

Xa sei que fun un pouco esixente e moi "estrita" (como me dicían algúns), pero, todos, todos os que vos queremos, algunha vez temos que poñernos serios, porque sabemos, porque sabemos que a vida vai ser moitas ocasións seria e esixente e debedes de estar preparados e moito!!..

Eu agora xa non podo esixirvos nada, pero si, pediríavos que aproveitades todas as oportunidades que tedes para prepararvos en todos os aspectos da vosa vida e para ter contentos aos vosos pais e aos vosos profesores porque tamén estaredes vós moi contentos.

E isto non quere dicir que a vosa vida de estudantes non sexa divertida. Son os mellores anos que todos lembramos con agarimo. Moitos amigos, moitas risas, moitos primeiros amores, moitas trasnadas e algunha que outra "trasnada" que puido traer algún desgusto...Pero que, despois, cando somos maiores, aínda lembramos con ilusión.

Non deixedes de ser alegres, pero tampouco deixedes de ser respectuosos cos vosos pais, cos vosos profesores, cos vosos compañeiros e con vós mesmos.

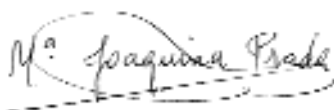
Lembrade sempre que, dentro de poucos anos, pensaredes case, case, igualiño ca nós...

Eu sempre vos lembrarei con moito cariño a todos.

Sei que chegaredes a ser grandes empresarios, grandes profesionais, pero por riba de todo quero e confío en que sexades grandes persoas de ben, como me demostrastes sempre.

Un bico e unha aperta moi grande que leva sempre no corazón a vosa profe, que xa pasou a vosa amiga. Ata sempre!!!

Xoaquina Prada

ENTREVISTA A XOSEFINA GÓMEZ RODRÍGUEZ

Dona Xosefina, propietaria dun dos supermercados que abastece a zona de Santa Eulalia de

Lousada e co ecida en todo o contorno por Fina e imos falar nesta entrevista do tema da crise da que tanto o rnos falar nesta poca.

Bos días, formamos parte do alumnado do instituto IES Politécnico de Lugo. Gustaríanos moito que nos puidese contar cómo afecta a crise ao seu negocio.

- Encantada, a ver se vos podo responder.

Nótase moito a suba dos prezos dos produtos de primeira necesidade?

- Depende, uns soben de prezo e outros baixan.

Cales son os que baixaron?

- Baixou notablemente o aceite e o pescado en xeral.

E cales subiron?

- Subiu moito o tomate en conserva por exemplo, pero a raz n da suba non a sei.

En canto á froita, o consumo segue igual ou cambiou?

- A froita segue igual ou mesmo se vende m is debido a este bo tempo que incita ao seu consumo.

Aumentou o consumo de marcas brancas?

- Si, por suposto, debido o menor poder adquisitivo das familias.

Notou o descenso da venda dalgúns produtos?

- M is ou menos segue habendo a mesma venda de produtos en canto a cantidade pero, como xa dixen antes, a venda de produtos de marca descendeu.

Variou a demanda de produtos lácteos?

- A demanda non, pero a xente pasou a consumir m is marcas brancas; por exemplo: os iogures de froita cons mense os m is baratos en xeral, s algunhas persoas por motivos de sa de mercan dos m is caros como pode ser da marca DÉ

A xente segue mercando produtos como tabaco ou bebidas alcohólicas?

- A venda das bebidas diminuíu bastante, pero o tabaco segue igual a nda que se incrementou moito o seu prezo. Pero eu penso que non descendeu a venda porque un vicio, algo semellante pasa coa pesca e coa caza, pois un hobby a nda que haxa crise os afeccionados seguen realizando estas actividades igual, pero tam n e certo que a inflaci n non afectou aos utensilios de pesca e caza, xa que o seu prezo non variou.

En días especiais nótase un descenso da compra de agasallos?

- En cantidade tam n se segue vendendo o mesmo, pero ao mellor en vez de levar un produto

de 20 euros levan un de 10, en definitiva, vanse ao m is econ mico.

Experimentou un considerable descenso de prezo o gas butano?

- Si, o descenso foi moi notable pero este un produto necesario para a vida coti e non se pode prescindir del te a o prezo que te a.

Segue sendo igual a compra de periódicos? Cál é o que máis se vende?

- V ndense bastantes menos, pero o m is solicitado o Progreso porque ao ser o peri dico de Lugo ten moita informaci n sobre a provincia, que o que lle interesa xente

Aínda que hoxe en día case non podemos vivir sen eles e son unha innovación de onte, os teléfonos móbiles constitúen un medio de comunicación na que se inverten bastantes cartos mediante as recargas. Notou algún descenso de recargas nesta época de crise?

- Pasa m is ou menos o mesmo que cos demais produtos, pois o n mero de recargas a penas variou, o que si se nota e que se recarga o m bil con menos cantidade, ser porque a xente prefire falar m is en persoa ou porque agora non chama ou env a mensaxes que non son necesarios para poder aforrar alg n di eiro.

Á hora de facer un pedido para aprovisionar de produtos o supermercado, o pago desas débedas realízase no mesmo período de tempo ca antes ou tárdase máis en pagar?

- Se se pode intentamos negociar cos provedores para poder pagar os pedidos nun per odo de tempo m is amplo, pero tam n dan queixas de que lles baixou moito a demanda de produtos.

Sabería dicirnos se a xente se mira máis as ofertas ou non?

- Claro que se mira as ofertas, e se necesitan alg n produto que non estea rebaixado nese momento, en numerosas veces xa nos piden o m is barato.

En definitiva, pódese dicir que a crise aínda non afecta moito as tendas de abastecemento que se atopan nas aforas da cidade ou no rural?

Poder ase dicir que de momento a nda non a notamos moito, pero alg ns efectos xa se poden observar como vos nomeei anteriormente. Pero tam n hai que dicir que as pequenas tendas dos pobos son as ltimas en verse afectadas, pois a crise primeiro repercute nas grandes cidades, logo nas pequenas e por ltimo en pequenas tendas das zonas rurais como o esta.

Moitas grazas pola súa axuda e por prestarnos un tempo do seu traballo.

- Non hai de que, xa sabedes onde me tedes se precisades m is axuda deste tipo.

Beatriz Lopez Galán 2º BAC H
Beatriz Gandoy Liz 2º BAC H

O PARO CHAMA Á TÚA PORTA, HIPOTECADA?

A nda que a taxa de actividade dos xoves españois similar media europea, o paro xuvenil moito máis elevado en España. O emprego dos máis novos en actividades de moi baixa cualificación. A maior parte dos que están empregados teñen contratos temporais e de moi curta duración.

Entre 2003 e 2007 o problema da vivenda pasou de preocupar ao 22% dos xoves a que o 71% o considere principal problema. A relación entre o nivel de formación e facilidade para encontrar un emprego non é igual entre homes e mulleres menores de trinta anos. As xoves en paro teñen máis estudos cós rapaces da súa xeración. O 18% das rapazas desempregadas teñen escasa posibilidades de lograr traballo do 46,5%. Os parados navarros, madrileños, cantabros, asturianos e os vascos son os que mellor o teñen para saír do desemprego. Cerca de dous millóns de desempregados rexistrados no INEM teñen poucas ou moi poucas probabilidades de encontrar emprego. Cataluña e Madrid acaparan un terzo das conversións de contratos temporais indefinidos. Este forte crecemento débese incluso na reforma laboral dun plano extraordinario de bonificacións conversión, segundo o cal as empresas que transformen empregos temporais a indefinidos recibirán axudas económicas.

Os mozos do noso país son dos cidadáns europeos que máis tardan en abandonar o ninío paterno. O 51% entre 18 e 35 anos continúa vivindo na casa familiar, a pesar de que 8 de cada 10 declara que preferiría facelo de forma independente. Son xoves moi preparados pero os seus empregos son inestables e con soldos incapaces de asumir unha cota hipotecaria. A compra de primeira vivenda supón para os xoves españois un esforzo financeiro equivalente a un soldo íntegro de 9 anos e 3 meses. Cun salario medio de 15.562 euros na franxa de idade entre 18 e 34 anos e un prezo medio da vivenda de 1.510 euros por metro cadrado. O esforzo que deben realizar as mulleres supera o dos homes nun 7%. A posibilidade de adquirir a primeira vivenda sitúase como media na idade de 32 anos, só o 2% dos xoves de entre 18 e 34 anos da poboación española total se decide a comprar unha casa fronte ao 42% dos da franxa de entre 25 e 29 anos ou ao 59% de entre 30 e 34 anos. Prevese un ritmo menor de crecemento da demanda nacional de vivenda e espérase un incremento do prezo do 8,6%. O préstamo hipotecario para adquirir unha vivenda en España aproxímase ao 80% do valor de taxación, e o prazo medio de amortización de 25 anos.

Gladis Fernández Vázquez

1º BAC, H1

OS TRES DE SEMPRE

ÑQue si, que a l a ten un apagafarois que a acende polas noites

ÑQue no, home, que no, que en la luna no hai ningu n

ÑQue si, que xa o dic a meu av , que na l a hai un se or que todas as noites acende unha fogueira grande, grande, m is grande que o lume novo e, se cadra, ata m is grande que toda a nosa parroquia.

ÑPues ent n, ya me dir s que hace ese home los d as que la luna no alumina o cuando alumina poco.

ÑEu que sei! Seguro que porque non ten le a abondo ou porque est de vacaci ns ou porque foi traballar a outro sitio.

ÑYa, home,! A quien se le ocorren semegantes mintiras!

ÑOes, que eu non minto; son cousas que penso para desculpar a ese pobre home que traballa na l a para que poidamos ver na terra cando noite.

ÑMira, falemos de otra cosa, porque yo me estoy poniendo nervioso y a lo megor, rematamos, coma casi sempre, d ndonos trompazos

ÑPois eu sigo dic ndoche que

Nisto terzaba o Xan, tratando de po er un pouco de paz entre os dous que conversaban tan desatinadamente.

ÑEu penso que un e o outro podeades ter parte de raz n porque, imos ver, se a l a alumina porque est ardendo ou porque ten milleiros de cand s acesos. As d as cousas son posibles, pero para iso non fai falla que haxa un home para iso. Basta que a l a estea ardendo ou te a cand s soamente por unha parte e que xire. Cando vemos a parte que est ardendo a l a alumina e cando vemos a parte contraria, a l a non alumina e cando alumina pouco que esta pasando dunha parte outra.

ÑNon sei, non sei, tal como te explicas, non fai falla que haxa ning n se or, pero non entendo moi ben iso de que vexamos a l a alumina m is ou menos.

ÑPues yo no me creo nada porque, qui n le da voltas a la luna?

Xan, desesperado, trataba de facerlles entender, sen conseguilo, a s a teor a porque unha e outra vez, os seus compa eiros de conversa, lle

po an peros a todo canto dic a.

Xa co ecedes a Xan. Os outros conversadores eran Alberte e Ant n, veci os dunha parroquia cuxos habitantes estaban

Eu quisera falar galego nco mntira, pero non sei —O que non sabes ti é o castelán.
©Castelán, Cuadrado nº 79

queixados dun estra o mal, un mal grav simo que consist a en que a metade deles, da noite para a ma , pux rase a falar castel n, pero este non era o s ntoma m is grave da enfermidade, sen n que ademais os pertencentes a un grupo de falantes estaba a discutir sempre cos do outro grupo, o que ocasionaba moitas pelexas, produc ndose, algunha vez, m is dun morto. Alberte, o veci o m is rico da parroquia, quedou convertido en castel n falante. Ant n quedou falando galego e ambos os dous en inimigos irreconciliables, de tal xeito que a convivencia na parroquia era case imposible. Xan e outros poucos veci os, ningu n soubo nunca o porqu , non enfermaron e evitaron moitas discusi ns.

Vi eron estudosos de todas partes. Os m is acreditados psiquiatras, psic logos, neur logos, soci -logos e fil logos do mundo estudaron o fen meno, pero dos seus estudos non se tiraba ningunha conclusi n.

Un d a, como case sempre, Alberte e Ant n estaban rifando sobre quen com a as cousas m is estra as.

ÑYo como leitugas.

ÑEu como alcachofas.

ÑYo como patacas.

ÑPois eu como tirabeques.

ÑYo como conegos

ÑEu como unllas de cabalo.

ÑYo como oregas de gato.

ÑEu como grilos

ÑYo como sos de difunto.

ÑPois eu como carburo

ÑPues yo ñesta ocasi n cos ollos f ra das rbitasÑdixo Alberte: como a los homes crudos.

ÑPois eu non, carallo, contestou Ant n. Deu media volta, deixou a Alberte plantado e quedou curado.

“... VOLVE ILUMINARME ESTRELA...”

10/03/09

À EstrelaÓguiaba tres camelos.

À EstrelaÓera un bar de estrada de dubidosa reputaci n que se situaba preto da fronteira entre dous pa ses inventados. Estaba no cume dun monte e s se acced a ata al por unha estrada estreita sen m is lmpadas que as do ne n que marcaban a meta.

Os camelos non eran animais.

A nda que, a dicir verdade, eran dous camelos e un burro. O burro era un rapaz abondo novo como para non levar o perigo bordado nos petos. Un rapaz que so aba sacar o suficiente di eiro facendo de chofer como para levar a s a *churri* de viaxe en Semana Santa.

O cargamento a no maleteiro do coche de pap . As pistolas nas sobaqueiras dos camelos e a inxenuidade ao volante.

Chegaron a À EstrelaÓinte minutos antes que a polic a.

Os camelos adoitan tardar moito tempo en repoe e nunca o fan se est n de servizo, pero aquela noite de l a (sen mel) a excepci n petou na porta da s a conciencia.

Decidiron que tras cincuenta ØortesÓben realizados merecan un trofeo. Un trofeo louro, con implantes de silicona (trofeo de lat n).

Os pantal ns estaban sobre a moqueta esperando a que as vivendas de piollos patos volvesen vestilos, cando as sereas entoaron os seus c nticos.

O burro esperaba na corte e, a falta de cenorias, engul a copas de algo que rima con frugal. En canto percibiu os fulgores azuis mirou asustado a nica porta de sa da. Finalmente optou por unha vent que hab a na parte de atr s.

Non sei se algu n viu algunha vez o que aconteceu cando axitas unha Coca-Cola, imaxino que si. A polic a era a axitaci n. Nada m is aparecer, as portas dos cuartos con dereito a rozamento abr onse como as pernas das se oritas que traballaban tras elas e, miles, centos, decenas de homes burbulla intentaron escapar. Homes que non quer an estragar a s a carreira pol tica, o seu matrimonio insatisfeito, as s as tendencias ocultas...

A cuesti n que o balbordo provocou m is barullo que o d a que a avoa esquece o *sonotone*.

Todos correndo con/sen roupa. Alg n amigo que hab a tempo que non se v a... E o burro tirado no chan cunha posible escordadura no brazo.

Os burros non saben arrastrarse. Son test ns. Pero Darwin demostrou que sobreviven os m is fortes, os m is listos, ou os que acatan o que fan os m is fortes e os m is listos; de a que este burro se agachase.

Montou no coche e escapou zigzagueando (tam n ao volante).

Non volveu casa. Foi ao punto de destino el s , mentres os camelos disparaban aos polic as.

Unha vez situado no lugar axeitado abriu o maletreiro e sacou o cargamento: lmaxinaci n.

Recolleuna unha tipa baixi a, que se dedicou a escribir nun teclado.

Iso si, o burro recibiu un grande incentivo polos seus servizos prestados. El e a s a *churri* foron de viaxe a Cuba en Semana Santa. Claro que ela era vida lectora de Kafka e logrou que o burro lograsede alcanzar unha metamorfose. Deixou de ser burro e pasou a ser touro. E non por bravura precisamente.

ADOLESCENTE, O MEU CORAZÓN É O MÁIS PARVO DA CLASE... “

4/03/09

Chov an canci ns en abril e lunares nas t as costas. A mi a nai chamaba tonti o ao meu pai. A tarde ca a entre goles. Os sonos ped an permiso para cumprirse.

E eu miraba pola vent .

As sombras experimentaban coa luz. O aire apagaba velas. A auga ferv a e a menta esperaba. A t a boca cham bame e eu non sab a dende onde.

E eu miraba pola vent .

Alg n cantautor l ame o pensamento. A mi a irm cara que estudaba. O lume beliscaba a madeira.

E eu miraba pola vent .

O mar lev bame area. O can durm a xunto ao banco. As mans descansaban sobre o pelo.

E eu miraba pola vent .

Adolescente

“... T THINK I COULD UNDERSTAN HOW IT FEELS TO LOVE A GIRL...”

8/03/09

Se eu fose unha rapaza, mirar ame sorrindo no espello, cami ar a c moda pero firme (sen tac ns pero con paso decidido).

Se eu fose unha rapaza ser a consciente de que a pel feminina o ente m is doce que existe,

non deixar a que outro dixese que penso, guiar ame polo meu instinto, chorar a con orgullo e mirar a a mi do ao ceo.

Se eu fose unha rapaza non me maquillar a, pero po er ame guapa para estar por casa, para

gustarme a min mesma, para rirme do ltimo gramo que me quere facer compaña.

Se eu fose unha rapaza non intentar a emular os pasos dos homes (eses que ata agora levado as rendas e non obstante non nos dirixiron a bo porto).

Se eu fose unha rapaza valorar ame pola mi intelixencia e rir ame de quen me apreciase por ter mis curvas que unha estrada.

Se eu fose unha rapaza ver a pel culas onde os tipos son duros e guapos, pero sair a rra a buscar tipos sensibles con ganas de cumprir sonos.

Se eu fose unha rapaza ser a nai.

Se eu fose unha rapaza estudar a, bear a, cantar a, contar a chistes, asubiar a, nadar a...

Pero tan s son un rapaz, un tipo normal que coece o potencial delas, pero que non ser a capaz de levar todas as s as penalidades. Tan s son algu n con *pillila*; algu n que unha vez aprendeu a amar unha muller e dende ent n maas a todas.

8 de Marzo, D a da MULLER traballadora

“... E QUE A LÚA LLE ACONSELLA QUE SE LLE ESQUEZA O AMOR...”

O Cura do cirio non era cura, nin tan sequera virxe. Cham bano as por unha ancdota que lle sucedera en Entroido, cando levaba hbito e colarí o.

Frecuentaba un bar chamado *À penúltima* situado nunha r a das que cando es pequeno os teus pais procuran que non vexas e cando es grande procuras que non te vexan.

Tras unha barra pega enta, cunha cara igual de pega enta debido maquillaxe, encontrouse con *À taberna de ollos verdes* unha piscis (polo tanto ego sta) a quen alg n cantante con patillas e boina compuxera unha canci n onde a defin a como unha serea.

O cura do cirio non soubo mirar o prado que asomaba baixo as pestanas, quizais se debese a que as montas que se ocultaban tras o escote era unha paisaxe m is atraente.

Tres tequilas abondaron para que o noso heroe propuxese comeira unha vida mellor (a nda sen saber que mala ou boa era a que ostentaba ela ata o momento). asombroso, todo aquel que naufraga nunha barra onde escoita unha serea, cre que ten a potestade para poder arrancar a esta da vida que leva. Non obstante moitas veces son as sereas as que est n c modas coa s a cola e os seus c nticos. *ç* sereas non lles gusta ir bicando ras.

Ela d xolle que o prncipe que buscaba non vi a sobre un corcel branco; ela prefer a un pazo que

non houbese que fregar, vestidos e xoias que fosen ltima moda e unha seguridade social que cubri se as s as doenzas.

El seguiu a tequilas e acabou pagando por ver que hab a baixo as suxestivas escamas.

A ma xermolou pill ndoo desprevido con centos euros menos na carteira e esa sensaci n de baleiro que percorre o corpo cando levas mirando un tempo sentado ao lume sen un corpo ao que facer suar o veneno do amor.

O espello devolveulle uns ollos que deberon ser similares aos da bela durminte tras tantas horas de sono (coa diferenza de que el non recordaba cando fora a ltima vez que repousara seis horas seguidas).

Botou en falta o reloxo, quizais tam n a compaña dun almorzo compartido.

Asaltoulle garganta o sabor do ltimo tequila e o recordo da nica rapaza que bicara coa alma e que segu a dende ent n bicando noutras bocas.

Vestiuse cos restos do naufraxio da noite anterior.

Fra o sol quer a escaparse das poutas das montas e sen saber porqu , tras ver a loita solar, soubo que algo a cambiar.

“... É IGUAL QUE UN CAN VELLO...”

26/01/09

Èa un sol que cegaba calquera esquina escura. El paseaba coas mans nos petos. Gust balle abril. E ent n aconteceu.

O Mp4 empezou a volverse tolo (minuto 3:53). O *funky* vestiu de canela a r a e a morena que cruzaba sen preocuparse onde quedaba o paso de pe ns chegou beirarr a. Ao pasar s a altura puido distinguir o aroma do inalcanzable.

Talvez foi a forza da guitarra que marcaba o ritmo das s as pulsaci ns. Talvez o vaiv n hipntico do bolso-mochila da rapaza. Quen sabe. Non obstante, houbo un resorte que fixo que el se xirase, e posto que el rotara o mundo, decidiu suspender o seu paseo.

Abordou a rapaza:

- Tes d as opci ns: deixar que no transcurso dun caf cambie a t a vida para sempre ou seguir

sen non chegar a co ecer o teu camiño que podes gañar.

A rapaza a responder que era un pretencioso arrogante cando viu os seus ollos. Eran uns ollos esculpidos no lume do mar, dotados dunha forza que arrastraba; uns ollos tan azuis que daban sede, tan azuis que distinguían ao arco da vella.

Sabía que ti a razón. Ti a que seguilo fin do mundo, ou seguinte cafetaría. El non a levar a a ningún dos dous sitios, polo menos polo momento.

- Coca Cola. Café non.

El sorriu. Colleulle a man (un chispazo percorreu o corpo, coma se das estrelas tivesen chocado).

Foron a un parque despois de facer escala no super. Montáronse nun bambuína que cansaron de ser nenos. Entón sentaron baixo unha árbore.

Anicóronse coma se levases encaixando os seus corpos toda a vida. A chave é o ferrollo.

El, amante da natureza, contou que era inventor de historias, ela dixo que lía cicatrices e os rotos. El escoitou cousas que ela nunca confesara e ela lurpiou segredos escondidos en textos colgados en internet.

Non houbo bicos, polo menos no plano físico. As almas enlazáronse antes de verse.

A noite sorprendeunos na vixésima segunda gargallada. Por aquel entón ela xa sabía que a súa vida cambiara para sempre e non obstante seguiu a reticente a crer na ilusión, custáballe unirse con confianza del; o optimismo petaba na súa porta e ela pechaba co cadeado que se converte en rede salvadora do funambulista ao que se lle caen os sonos.

El, consciente diso, comentou:

A vida é un cuarto onde hai unha única lmpada que prende o destino. Se a luz está apagada, podes buscar as apalpadelas unha vela chocando co que faga falta ou quedar de brazos cruzados esperando a que a luz volva. Se a luz está acendida podes gozar dos fulgores e memorizar o camiño ata as velas ou pechar os ollos fortemente para que non se habiten ao que mágicamente adiante pode faltar. Ti decides.

Ela sorriu e iluminou o parque.

“... O COELLO SACA A UN MAGO DO SOMBREIRO...”

5/01/09

A noite achegábase. Fixera frío ese inverno. Os seus compadres comentábanlle que mesmo nevará. Cando dormes ao raso non é necesario que che digan que neva para saber que vai frío, cácese nos pés; pero estaba ben saber que ese Nadal houbera neve. A súa nai adoitaba dicirlle que no Nadal as nevadas son as máis alegres. Sen dúbida na súa casa haberá alegría. Quizais a botasen de menos. Ou non.

Quen se acordase daquel fillo perdido haber cinco ou seis anos...?

Cinco ou seis; xa nin sabía precisar canto tempo levaba fóra, canto tempo sen calefacción, canto tempo sen auga quente, sen comida quente... Era duro. Non obstante cría que pagaba a pena.

A súa nai adoitaba dicirlle ás veces que lle levara a droga. A historia que el lle contara non a cría. El non a culpaba.

En certo modo se que perseguía unha droga. Unha vez que probaches a ilusión, a maxia... non podes deixalo. Debes continuar. Repetir.

Recrutárono outros dous. En principio era por unha vez, xa que un amigo destes caera enfermo. A enfermidade derivou na morte. Agora estaba empantanado.

O traballo de Rei Mago non é tan bonito como o pintan. Pasas o ano enteiro percorrendo pasaxes, observando. Axexas dende as beirarras os sonos da xente. É o mellor lugar.

As persoas non adoitan fixarse naqueles que están saídos dos supermercados abrindo-lles a porta. Non miran para aqueles que están de xeonllos a pedir na rúa.

Quizais te en medo a contaxiarse. Quizais senten vergonza ou sentense culpables.

Por iso era un bo disfraz. Era a mellor forma de adiviñar quen era bo e quen malo.

Os nenos adoitaban quedarse mirando a aqueles que mendigaban, moitos sentían temor, algúns desconfianza, outros sentían impulsos de sorrir (iso lograba que moitos das fosen máis levadeiros)... Ese é o motivo polo que os nenos sempre te en máis regalos que os adultos. Porque se fixan. Porque non te en tanta prisa. Porque se ilusionan co papel en lugar de co regalo.

Ilusión. A verdade que era unha sensación embriagadora. Se algunha vez sorprendiches a alguén seguramente volves a facelo polo feito de saber que cara pon, como sorrir, como se sente... Non obstante ilusionar a millóns de persoas, a miles de millóns de persoas... iso era inaudito. Unha explosión de alegría. Un achuchón de endorfinas. Por iso o día dos Reis era o seguinte noite de Reis. Por iso traballar todo o ano para ese día tiña sentido.

Por iso era feliz.

“... THE WAY BACK HOME...”

19/01/08

Na fila que se formaba ás portas do ceo descubrí un tipo interesante. Quizais algo máis ca iso: un grande amor. Non sei se vostedes saben como vai a cousa por alí arriba, por se acaso eu explícolles. Se chegan ao enreixado desas portas douradas forxadas con troncos e nubes de atardeceres o primeiro que deben de facer é sacar o mero. Non imaxinen que o proceso se desenvolve como nunha peixaría. Para nada. O mero que se lle asigna a cada candidato a *Óleste* non segue a orde de chegada, nin orde de maior a menor mérito, nin ningún tipo de orde que se poida concibir na Terra. Alí débese mero en función das cousas que lle quedaban a un por facer antes de entrar.

Meu mero era o 28.

Preguntáronse que me distaba a min do ceo. Poderían darlles 28 motivos, pero non os comprenderían, así que lles contarei outra historia e retornarei a mi máis adiante.

Unha vez disposta na cola, fíxeno que toda filla de veciño. Mirei ao meu arredor. O primeiro que vin foi que a fila era moi heteroxénea e larga. Todo o mundo optaba ao ceo, pero todos debían gañalo. Deseguida a miña mirada se pousou en quen ti á fronte. Resultou ser o mero 27. Non sei como describirllo, posto que realmente sei que a imaxe que dea non se axusta á realidade, xa que cando unha persoa te cae ben (como era o caso) tendes a hiperbolizar as súas virtudes do mesmo modo que resaltar os defectos se resulta ser alguén *Ón grato*.

En fin, 27 era un tipo forte, deses de musculatura proporcionada. Pero na súa fortaleza existía unha elevada porcentaxe de sufrimento e dor, algo que debilitaba ao noso personaxe. Era un virtuoso das seis cordas porque tocaba con dúas mans e un corazón, compoendo deste modo cancións para a alma.

Aínda recordo o día que me debuxou unha das súas melodías. Ao instante souben que ese son era o que os meus oídos levaban toda a vida buscando. Dende logo a súa historia era a mellor mostra de nobreza e loita que ningún trovador soou xamais. A súa vida era un vector que apuntaba ao

infinito con dous compoentes definidos, dous obxectivos: a música e o amor.

Como xa contei, o primeiro obxectivo non lle custou demasiado polo en práctica, tras varios intentos logrou que unha guitarra fose a súa bandeira. Non obstante, o segundo condicionante resistíase algo máis. El non cesaba no empeño e grazas ao amor que buscaba percorreu un camiño de corazóns. Sempre tras o As de todos eles.

Pode que esa busca fose o motivo de ser o 27. Necesitaba unha tarxeta que lle liberase de pasar tres quendas no inferno e que lle abrise as portas dun ceo que se lle antollaba afastado. Pero tampouco esta era unha tarxeta convencional, como xa imaxinan, no ceo son afíns aos xogos e a retos que escapan á imaxinación dos mortais.

A súa tarxeta era un bico. Unha nimiedade pensar en uns, ou todo un mundo crer en outros.

A 27 acontecéulle o mesmo, en ocasións facíase-lle imposible e outras algo máis factible. Debía pelexar contra o destino. En ocasións cansábase e parecía preferir o inferno, pero entón aparecían novas oportunidades e como gran guerreiro volvía á batalla.

Non lle preocupaba a sensibilidade, podía esquecer a dor. Esgrimía a súa música e o seu grande sentido da xustiza e lealdade. Así avanzaba ante as adversidades.

Esta é a historia de 27. Non lles contarei o final porque aínda o descoñezo. Pero lles avanzarei algo: sei que o que 27 se propoña, acabárono logrando.

E falando de confesións, díreilles outra cousa. Tan pronto como inicié unha amizade con 27 sentíme vinculada a el e ao seu senón. E souben con celeridade que as nosas historias eran paralelas e que a súa vida era a miña chave. Posto que se converteu nun gran amor (e segue sendo) e desexáballe a mellor sorte decidí non entrar en ningún ceo ata que el entrase.

E así foi como souben o porqu do meu mero 28

Aida Rego Rodríguez

SOFÍA, UNHA VIDA NA ALDEA

Sofía era a nica rapaza da aldea, era fermosa, con cabelo longo e louro, ti a a faciana branca como a neve. Era filla nica, vivía cos seus pais nunha humilde casa, ti andas vacas, unas cantas galiñas e algúns coellos.

O pai traballaba de agricultor para o rico da aldea e a nai coidaba da casa.

Sofía á escola onde todos os rapaces suspiraban por ela, pero ela non quería saber nada de rapaces, o nico que quería era estudar para ser a veterinaria da aldea.

Os pais sabían que a súa filla quería estudar veterinaria polo cal estaban aforrando para os seus estudos.

Todo a ben ata que o pai de Sofía quedou no paro por culpa dunha peste que acabou coas colleitas. O pai non atopaba traballo e decidiu emigrar a Arxentina para atopar traballo e así cumprir o soño da súa nai.

As dúas mulleres acompañaron ao pai ao porto, al despedíronse del. Prometéulle enviar todo o diñeiro e volver canto antes. Despedíuse dicindo que a súa nai e que lle ía pagar a carreira á súa filla.

Pasaron os meses e os cartos ían chegando. O pai mandabaos con cartas, nas que contaba que atopara traballo como cociñeiro, que lle deran cama e comida no hotel onde traballaba.

Ao parecer íalle bastante ben. Aquelas mulleres continuaban coas súas vidas. Sofía foi para a cidade para comezar cos seus estudos e as fins de semana volvía a casa para estar xunto da súa nai.

Pasaron os anos e todo transcorría con normalidade; Sofía acabou a carreira e comezou a traballar de veterinaria na súa aldea e nas lindeiras á súa.

Sofía ía gañando cartos e xa tiña bastante, polo cal mandoulle unha carta ao seu pai para que volvесе, pero non obtivo resposta. Estiveron esperando e esperando. Ela ía botando moito de menos e foi entristecendo ata o punto de enfermarse. Sofía non podía ir buscar ao seu pai a Arxentina, pois a nai estaba moi enferma.

Sofía volveu a mandarlle unha carta ao pai dicíndolle que volvесе porque a súa nai estaba moi enferma e temía que morrese sen poder despedirse.

Pero a carta xa non fixo falta que chegase a Arxentina xa que de aí a dous días apareceu seu pai pola porta; estaba moi fraco e amarelo. Sofía non podía crer cando viu o seu aspecto. Tiña os pais moi enfermos.

Os dous estaban xuntos na cama, agarrados da man, cando, de repente, pecharon os ollos para sempre.

Sofía comezou a chorar, non podía crer; seu pai acababa de chegar e de marchar, levando consigo a súa nai.

Sofía quedou soa, pero tiña bastante diñeiro, pois sumaba ao que gañara ela o que gañara seu pai polo que decidiu montar unha cooperativa que se uniu o seu veciño que foi o que puxo os animais. Tiña 140 vacas e 50 xatos, pero con tanto traballo logo xurdiu o amor, co cal casaron e tiveron dous fillos, aos calles lles deron todo o amor e o cariño, o mesmo que eles dous sentían.

Toda a familia, e sobre todo Sofía, que agora si tiña unha familia e era feliz

Lidia López Correa

AS DROGAS MATAN

A maioría das mortes de adolescentes que se producen no noso país son provocadas polo consumo incontrolado das drogas

No noso país como en todo o mundo os adolescentes entre 15 e 25 anos consumen droga habitualmente. Iso acontece porque a maioría dos casos non saben como pode afectar a saúde. Só de cada 10 consumidores saben a acción das drogas. Un erro moi común que cometen os adolescentes comparar as drogas de desexo cun cigarro ou o alcohol "*se a ninguén lle pasa nada por beber que nos vai pasar por tomar droga*" e iso vén motivado porque a sociedade ve normal que a xente tome alcohol ou fume.

Realmente non creo que os consumidores de *anfetaminas* se chegasen a formular que o que toman, foi nun principio, un fármaco para combater a obesidade, que rematou como a raíz das drogas sintéticas, que ademais leva consigo un gran perigo de taquicardias e problemas coronarios. Aínda así seguen consumindo un 6,82% dos adolescentes do noso país.

Outra moi consumida é a *cocaína*, usada como un anestésico local. É un potente estimulador, ten varias formas de consumo: mastigando as follas, vía subcutánea ou de forma intravenosa, unha sobredose pode causar convulsións, parálise cerebral e mesmo, en moitos casos, a morte. Pero a pesar disto, un 13 por cento seguen consumindo. Nun estudo afirmouse que o que produce máis mortes segue sendo o *crack*. É a alta porcentaxe debido a que o seu efecto empeza a notarse pouco despois de consumilo, o seu uso farmacéutico anestésico buco-dental, consómeno un 35% dos adolescentes do noso país e por último o *peyote* que sendo menos coecido non é menos perigoso, moita xente pensa que é un simple alucinógeno similar ao LSD. Está asociado a tribos mexicanas, provoca ansiedade, taquicardias e axitación, consómeno o 08% dos adolescentes.

Botando por terra o que todo o mundo asocia ás drogas, xente con problemas, xente marxinal iso non é de todo certo: o 65% dos casos adoitan ser xente con boa posición social que buscan simplemente encaixar na sociedade ou entrar nun bo grupo social "*todos fano e é algo normal se non o fas non te integras*". Todos os testemuños afirman como todo o mundo xa sabe moi doado acceder a elas e iso facilita moito a súa consumición aos máis novos.

Con cifras tan escandalosas como que máis do 35% de adolescentes entre 11 e 15 anos afirman ter consumido algún tipo de droga polo menos 3 veces, moitos deses casos afirman que as usan soamente para os estudos, por diversión ou para integrarse "*só as tomo cando estou sufocado polos exames*".

Nerea Yáñez Espada

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

DIVERSIÓNS MOI PERIGOSAS

En España a maioría dos mozos consume alcohol sen importarlles os efectos secundarios deste.

Con frecuencia os mozos non ven a relación entre as súas accións no presente e as consecuencias no futuro. En España morren ao ano sobre uns 12.000 mozos a causa do consumo de alcohol.

A maioría consume alcohol por curiosidade, para sentirse ben, para reducir o estrés, para sentirse como persoas adultas ou para pertencer a un grupo sen saber en moitas ocasións que provocan serios problemas no seu organismo.

O consumo continuo de alcohol pode orixinar dano permanente: sínculas cerebrais, perda da memoria, neuropatía, parálise cerebral ou parcial, fallos cardíacos, problemas nutricionais, inflamación do estómago, úlceras, infeccións, problemas respiratorios, empeoramento da coordinación, tremores, paro cardíaco, etc.

Moitos mozos ven o consumo de alcohol como algo normal no seu día a día sendo isto unha aberración.

É o chamado *botellón* que non é máis que unha excusa para que moitos mozos españois beban alcohol ata non poder máis. En España cada vez maior é o número de casos de mozos que acoden a urxencias con síntomas de sufrir un coma etílico e cada vez maior é o número de mulleres.

A idade media de inicio ao alcohol sitábase en torno aos 13,7 anos.

Unha forma de evitar isto é ter un control maior sobre os establecementos onde os novos conseguen as bebidas alcohólicas. Aínda que a idade mínima para poder comprar estas bebidas é de 18 anos, no noso país moitos consómenos, sobre todo en establecementos asiáticos e en comercios pequenos xa que os encargados non solicitan en carné de identidade aos seus novos clientes.

Patricia Herves Fortes

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

COÑECE FRIOL

Friol un pequeno municipio da provincia de Lugo, ten aproximadamente uns 4.430 habitantes nunha superficie de 295 km, o noso alcalde actual Antonio Evaristo Mu a Pena, e os habitantes que habitan neste municipio co cense baixo o xentilicio de friolenses.

Est terra foi ocupada por romanos e visigodos. E na idade Media por familias como Ulloa, PargaÉ que nos deixan moitos dos monumentos que hai en Friol como son: a Torre de Friol, a Fortaleza de San Paio de Narla, a Torre de Miraz, o Pazo de Remesil e de Trasmonte, igrexa de GuimareiÉ

Torre de San Paio de Narla

Torre de Friol

Igrexa de Guimarei

Estes monumentos ademais de ser moi bonitos esconden unha lenda a m is famosa de Friol a Lenda da Cova da Serpe que lenda da Torre de San Paio de Narla (Esta lenda rel tanos o amor entre un dos criados que hab a na torre de San Paio e a filla do se or desa torre, os pais da rapaza se souberan da existencia deste romance rexeitar ano, polo que os namorados v anse nun lugar secreto nunha cova, chamada a cova da serpe, na que un d a cando os rapaces estaban escondidos na cova, viron unha serpe venenosa e o rapaz intentou matala pero esta picouno e o rapaz morre matando a serpe, de a a que a cova agora se chame a Cova da Serpe, e esta lenda e tam n a que nos d o escudo de Friol

no que aparece o rapaz matando a serpe e a torre de San Paio de Narla.)

Friol un lugar no cal os turistas te en moito que co ecer e gozar porque ademais de poder visitar estes monumentos tam n poden degustar de moitas actividades xa que temos magn ficas casas de turismo rural como *Casa de Martiño* *Papanduxo* *Casa Regüela*Énas que podemos gozar da paisaxe e da s a magn fica gastronom a galega xa que en Friol t pico o cocido galego, as troitas, o polbo feira, o bacallau cazola, filloasÉunha boa maneira de relaxarse e co ecer pequenos recunchos de Galicia.

Casa Regüela

Casa de Martiño

O Papanduxo

Tam n podemos practicar actividades deportivas como o sendeirismo xa que Friol presenta unha fermosa paisaxe e cami os en boas condici ns para facer exercicio e po erse en forma.

Conta cun equipo de f tbol polo que tam n podemos ir ver un partido de f tbol ou tam n ir tomar un caf nas boas cafeter as de Friol.

E outra cousa que se practica moito en Friol a pesca xa que conta con moitos r os cunhas troitas riqu simas, as que os turistas afeccionados pesca tam n poden ir mollar os seus ps ao r o e pescar unhas troiti as. O r o m is famoso de Friol para pescar o r o Narla no seu paso polo n cleo.

Friol tam n conta cun club fluvial no que hai piscinas, campo de f tbol e baloncesto, campo de tenis, mesas de pedra e barbacoas por se algu n quere degustar dunha barbacoa o aire libre. E tam n hai un paseo fluvial s beiras do r o Narla no seu paso por Friol para dar un paseo pola beira do r o.

Friol non un municipio moi grande pero polo que podeades observar, pequeno pero con moitas cousas que ver e que se poden facer polo que nese sentido si que un municipio moi grande porque podemos ver monumentos hist ricos, practicar deporte, degustar dunha boa gastronom a, relaxarnos nas magn ficas casas de turismo rural, dar un paseo

Río Narla no seu paso por Friol

Paseo fluvial de Friol

rodeados de natureza, pescar, É polo que Friol e uns poucos municipios que nos amosa como Galicia porque nel non pode faltar un cocido, unhas troitas, un monumento protagonista na historia de Galicia.

Friol como un pequeno resumo de Galicia.

Esther, Rebeca, Desiree e Vanesa
1º B H

HISTORIA DE LÁNCARA

Láncara ven do s nscrito Lag ou Lang que significa Permanecer ou habitar. As terras de Láncara enc ntranse na zona central-sur da provincia de Lugo, en plena meseta pero cunha parte montañosa que enlaza con outros macizos da zona oriental.

Os numerosos castros que aínda hoxe se conservan no municipio de Láncara son proba dun pasado de asentamentos humanos moi antigos. Est n repartidos por todo o municipio, pero con especial incidencia nas zonas oeste e sur. Os máis destacados son: Castro do Monte Ó en Bande; Castro do San Miguel de Monseiro; Castro do Pobo de San Xiao; Castro do Toir n; Castro do Toldaos; Castro do Traslite; Castro de Vilouz n, Castro de Cedr n e Castro de Muro.

Da época romana consérvase como principal referencia a Ponte de Carracedo, que cumpre a función de paso do río Neira na antiga vila de Lucus Augusti. Na Idade Media o paso pola ponte de Carracedo estaba gravado cun *portazgo*, imposto que deb a pagar quen quixera cruzala.

A primeira noticia documental que temos de Láncara data do século X, cando Don Gonzalo, fillo de Afonso III, fai doazón, no seu testamento, da vila de Láncara ao Bispo de Santiago de Compostela, mentres outros lugares do municipio pertencían ao Mosteiro de Samos.

Nas décadas de 1830 e 1840 leváronse a cabo varias reformas institucionais e administrativas que nos afectan, dividíndose o municipio de Láncara e Pobo de San Xiao. O actual concello de Láncara nace no 1889. A capitalidade do concello estaba emprazada en Carracedo, onde se construíu un novo edificio no ano 1910 para albergar a Casa Consistorial. Coa construción da liña de ferrocarril Sarria-Lugo no 1880 Pobo de San Xiao foi gañando importancia en detrimento de Láncara, feito que rematou co traslado da capitalidade municipal a Pobo de San Xiao en abril de 1958.

Atractivo turístico

Uns dos principais atractivos turísticos desta zona son os relacionados coa natureza e a paisaxe. Turismo de sendeirismo, de excursións ao polo

monte, os soutos, as beiras do río... Polo tanto turismo nin de masas nin de prazas. Se non se coleccionador pode consultarse a pouca bibliografía que hai e levar un mapa. Outro atractivo turístico é o patrimonio histórico e artístico, modesto e popular sen distinción, pero que ten nisto mesmo quizais un dos seus principais atractivos. Un gran número de castros, arquitectura popular, pazos, igrexas, pontes, son os elementos máis destacables, unido feito de atoparse frecuentemente nun contorno paisaxisticamente moi interesante.

Relacionado coa natureza, e tamén co patrimonio, sobre todo coa enxeira popular relacionada co río, está a pesca. Unha xornada de

pesca pode servir para ver e co ecer todo o contorno do val e a s a riqueza. O Neira un afamado r o troiteiro que congrega afeccionados de moitos lugares, incluso moi afastados desta comarca. Se as administraci ns se preocupasen un pouco da conservaci n da riqueza natural do r o (con algo m is que con sanci ns e ÷ persecuci n Ó dos pescadores locais, o nico no que xeralmente se esforzan), e do mantemento das s as beiras, nalg ns tramos malamente practicables pola proliferaci n de silveiras e falta de arranxo de cami os e corredoiras, a pesca no Neira seguir sendo un dos principais atractivos desta zona.

“AS FEIRAS”

As feiras, a nda que perderon grande parte da s a importancia, seguen sendo lugar de reuni n das xentes da zona, sobre todo no ver n, cando amais dos residentes habituais hai un gran n mero de ÷ eraneantes Ó emigrantes que ve en pasar as vacaci ns, de comercio de produtos locais, nas que non falta nunca a presenza do polbo e as ÷ ol-

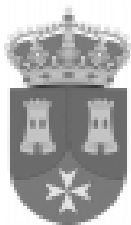
beiras Ó son desde logo tam n moi atractivas desde o punto de vista tur stico.

Campo da feira na Poboia de san Xiao

“FESTAS”

As festas e romar as est n tam n en crise nos ltimos anos pero seguen sendo importantes as de L ncará, O Carme que se celebra a primeira fin de semana setembro, e outras. A Pobra, Bande... tiveron sonadas romar as, hoxe alg ns anos fanas e outros non, e se non son estas son outras, que sempre hai algunha parroquia que organice unha pequena romar a. Outras festas que hoxe se celebran son o magosto, a Festa da malla Ó organizada pola Asociaci n Cultural Val de L ncará .

L ncará un lugar excepcional para quedarse e disfrutar dos seus r os e os seus vales, das s as montañas e os seus bosques, como fixeron xentes que o largo dos s culos detiveron aqu para fortificarse en castros, construí r igrejas, habitar nos pobos, erguer a s as pontes e, por suposto, para vivir. L ncará terra que invita a vivir, fixo sempre e ata o seu nome o proclama.

-Situación.

O municipio de O Páramo que toma denominaci n da serra do seu mesmo nome, at pase entre dita serra, o curso do r o Mi o e o seu afluente o Neira.

Situado a 20 km ao Sur da cidade de Lugo, conta cunha superficie de 74,45 quil metros cadrados e 18 parroquias. (Aday, Friolfe, San Vicente de Gondrame, Sta. Mar a de Gondrame, Grall s, Mosc n, Neira, Pi eiro, Reascos, Ribas de Mi o, San Mamede da Ribeira, S a, San Andr s da Ribeira, San Marti o de Torre, Vilafiz, Vilarmosteiro, Vilasante e Vileiriz).

Ten tan s 2106 habitantes, o que explica a s a baixa densidade de poboaci n (28,28 habitantes/quil metro cadrado. O municipio est integrado na Comarca de Sarria.

-Historia.

As primeiras referencias hist ricas de O Páramo atop molas nos ach degos

arqueol xicos da parroquia de San Andr s da Ribeira, onde apareceron varios t mulos megal ticos, e

O PÁRAMO

tam n abundantes castros coma os de Friolfe e Mosc n.

Pero o primeiro documento no que se cita o seu nome, do Concilio de Lugo, no ano 569, onde se definen os l mites dos once condados que formaban a diocese lucense, sendo un deles Pramiensis *Óo cal recibía o nome de Páramo, territorio situado entre a marxe esquerda do río Miño e o Neira, que con el mestura as súas augas Ó*

Alg ns historiadores afirman que en pocas da reconquista exist a un convento en San Salvador de Páramo pero hoxe nada se conserva. A importancia da zonaponse de relevo polo feito de que a carta de restauraci n da igrexa de San Xo n de Friolfe do ano 910, foi subscripta por catro abades. Pero despois destes acontecementos a s a historia conf ndese coa de Sarria e s atopamos referencia ao municipio en 1255, nun escrito de Afonso X o Sabio no que confirma un privilexio dado Orde Hospitalaria, pola cal fac a denominaci n do *ÓPáramo de Galicia que xace na honza de Sarria Ó*

-Cultura, monumentos e turismo.

Aos restos arqueol xicos referidos hai que engadir algunha igrexa de interese hist rico. O templo rom nico de San Salvador de Vileiriz (Siglo XII) conserva a s a bsida rectangular orixinal. Tam n poden citarse as igrejas de Friolfe que pos e un bonito prtico, as como as rom nicas de Grall s,

Gondrame e Vilarmosteiro. Como testemu a do seu pasado, quedan múltiples torres e casas seoriais espalladas polo territorio municipal, como os retos da torre do Mariscal Pardo de Cela, da de Trebolle e da de Barreira, as coma o pazo de Neira, ademais doutras casas brasonadas. Conta o P ramo con boas condicións naturais para a práctica da caza e da pesca, esta última nos ríos: Mi o, Sarria e Neira.

-Festas.

As festas anuais *da primavera* de O P ramo celebranse durante o mes de xuño, sendo o día 10 a xornada principal, declarado día festivo polo concello. Un acontecemento de carácter provincial, que comezou a realizarse en 1976 grazas a iniciativa da Asociación de Amigos do Campo da Feira, e nela mestráse gando, artesanía, material industrial, etc.

Tamén hai feiras locais o 10 e o 25 de cada mes, a nda que estas en clara decadencia, sendo os postos do polbo a sá maior atracción.

-Descrición xeográfica.

Dende o punto de vista topográfico, pódese falar de dúas unidades ben diferentes: no Norte, atopamos un relevo monótono, cunha altitude media

duns 350 m, no que destaca o Pico Grande (445 m); ao Sur do P ramo están as primeiras estribacións da serra do P ramo (881 m), que forman parte do sistema de bloques graníticos que separan a cunca de Sarria da depresión de Monforte. A rede fluvial organízase, como se dixo en cal do río Mi o que fai de límite occidental do municipio, coincidindo cun tramo encaixado do seu curso fluvial. O seu afluente o río Neira, marca o límite setentrional.

O clima presenta as características propias do interior lucense, cunha temperatura media entorno aos 12 grados centígrados e unha amplitude térmica anual de case 13 grados centígrados. As precipitacións son abundantes, con algo máis de 1000 mm. anuais, sendo Decembro e Xaneiro os meses máis húmidos mentres xullo e agosto son os máis secos do ano.

-Análise socioeconómica.

Un lento, pero constante descenso demográfico, prolongado ao longo do noso século, e un acen-

tuado avellentamento actual son aspectos do municipio (a baixa natalidade e a elevada mortalidade, que son dun 4,7% e dun 12,3% respectivamente, indican que as defuncións son tres veces maiores cós nacementos).

A poboación traballa maioritariamente no campo (o 80% da poboación activa está no sector primario), onde a agricultura mantén o seu perfil tradicional de autoconsumo (patacas, trigo e millo). Esta actividade está acompañada pola gandería, na que o bovino representa máis do 80% da cabana gandeira, experimentando un grande crecemento nos últimos anos.

Un reducido comercio local, e algúns servizos básicos, ocupan a un 11,4% da poboación activa.

María Armesto Rejo.
1º BAC/H

ONDE VIVO

Onde vivo chámase Tordea e é unha aldea pequena pero moi bonita. Pertence a un dos concellos da provincia de Lugo chamado Castroverde. Por este municipio de Castroverde pasa o camiño de Santiago, pero por Tordea non pasa. O antigo camiño primitivo que presenta a ruta do século XIX, cal se lle está dando moita importancia ultimamente. O municipio de Castroverde ten aproximadamente 3.378 habitantes e Tordea ten aproximadamente 109 habitantes e 33 casas onde a maioría das persoas teñen menos de vinte e cinco anos porque nos últimos anos perdeu a maioría dos xoves por mor de ir vivir á cidade para poder ter unha mellor situación social, tal e como sucede en todas as zonas rurais da Comunidade Autónoma de Galicia, debido a que no campo as principais actividades: a agricultura e a gandería, están en desvantaxe fronte a outros traballos. Onde vivo non ten pesca debido a que se encontra no extremo oriental de Galiza, pero a pesar de todo conta co Río Tordea ao que moita xente vai pescar a pesar de que nos últimos anos, debido á contaminación, o número de peixes nestas augas diminuíu notablemente. Cando chega o verán xúntase moita xente para bañarse nel porque a praia está moi lonxe. Nesta época do ano para poder disfrutar dos días de sol xunto cos nosos veciños e amigos, xuntámonos e gozamos da auga que, aínda que está bastante fría, non é un obstáculo para que nos reunamos a gozar do noso río.

O clima de Tordea é un clima oceánico que se caracteriza pola regularidade das precipitacións ao longo de todo o ano e temperaturas suaves, aínda que isto tamén está a cambiar nos últimos anos debido aos estratosféricos cambios da temperatura.

A flora onde vivo está formada por un bosque de árbores de follas caducas como o castiño en Galiza, pero desde hai anos estas están sendo substituídas por árbores de follas perennes debido ao crecemento para poder vendelas canto antes e sacarlle un maior rendemento á plantación.

Con respecto á economía de Tordea, o sector primario segue sendo o máis importante, debido a que non hai fábricas nin tampouco turismo polo que se pode dicir que o sector secundario e o ter-

ciario non existen.

A pesar de ser unha aldea dedicada practicamente a traballar tamén hai poucas do ano

nas que nos xuntamos todos os veciños para compartir momentos de risas e alegría. Como exemplo a festa todos os anos en honra ao santo de Tordea (Santo Tomé), que sempre coincide a mediados de agosto. Esta festa dura dous días case todos os anos, e eses dous días temos dúas orquestras que actúan ao mediodía e á noite, e un bar; tamén debemos destacar que ao mediodía se oficia unha misa polo santo na igrexa de Tordea.

Ademais despois pola tarde temos uns xogos nos que participa todo o pobo e todos os convidados, estes xogos presentan moitas actividades como a coecida, o ovada, un partido de fútbol, xogo de bolos, xogos de cartas, etc.

En Tordea tamén podemos destacar obras de arte que están recolectadas en toda a comunidade autónoma, estas obras de arte son por exemplo unha lápida funeraria cristiá que data do ano 794 d.c. e a cal está agora no museo municipal de Lugo, e unha igrexa que presenta moitas obras de arte con mestura de estilos visigótico-mozárabe, románico, renacentistas, modernos, etc. como por exemplo:

-Un cuadróculo que é unha especie de ventanal prerrománico.

-Na capela presenta unha ventosa de catro lúbulos, unha obra de arte da cal só hai dous exemplos en toda a Comunidade galega.

-Nos muros da igrexa hai un gran número de xeroglíficos.

-No mural principal do interior da igrexa hai unhas pinturas murais que representan escenas cristiás. Estas pinturas datan do ano 1600.

Iván Rodríguez Varela

FORMULA 1 TEMPORADA 2009

Este ano a temporada de Fórmula 1 ten moitas sorpresas, para comezar: o novo regulamento xa que se quitan todas as axudas aerodinámicas para favorecer os adiantamentos.

Outra gran novidade será o uso de KERS, que son unhas pequenas baterías que almacenan a enerxía cinética das freadas para despois darlle ao vehículo un impulso de 80 cabalos máis durante arredor duns 7 segundos.

Con estes cambios os equipos máis prexudicados foron os máis grandes, xa que agora atápanse ao final da clasificación e equipos como Brawn GP ou Red Bull que o ano pasado non puntuaban tan sequera, están a gañar todas as carreiras.

Como todos os anos, este non é diferente, comezou con polémica. Tres equipos instalaron no seu monopraza un difusor que lles daba máis agarre nas curvas, o que facilitaba o manexo do monopraza e así ir moito máis rápido.

Ao final os difusores foron aprobados pola FIA, polo cal o resto de equipos terán que instalalo para poder optar ao campionato de pilotos e de construtores.

Despois de disputaren xa catro carreiras do Mundial de F1 Jenson Button, que conta con tres vitorias e tres *poles* na súa conta particular, suma un total de 31 puntos.

O Mundial de construtores Brawn GP, cos pilotos Jenson Button e Rubens Barrichello.

Fernando Alonso pola súa parte, suma 5 puntos, catro conseguidos en Australia e un punto conseguido en Bahrein.

Ferrari case logra o seu peor arranque de temporada ao permanecer 3 carreiras consecutivas sen puntuar, na cuarta Kimi Matias Rikk nen conseguiu tres puntos para a escudería italiana.

Neste inicio de campionato xa se viviron cousas moi raras, a primeira carreira rematou detrás do coche de seguridade, a segunda tivo que dar por concluída metade de carreira xa que comezou a caer un diluvio co que os pilotos non tiñan case visibilidade polo que era moi perigoso correr.

Pero o mellor ocorrera na primeira carreira, Hamilton despois de facer unha gran carreira remata 4..., pero o seu equipo é enganado aos comisarios para conseguir a 3... posto que logo lles será arrebatado aparte de seren descalificados. Ao final este tema rematou cunha sanción que consta en que se nos próximos 12 meses a escudería McLaren comete algunha infracción máis será descalificada de 3 grandes premios máis a nova sanción.

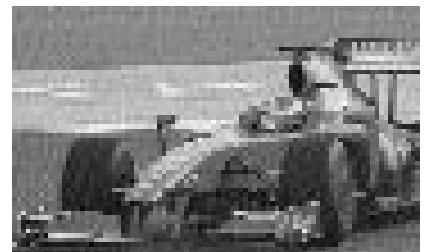
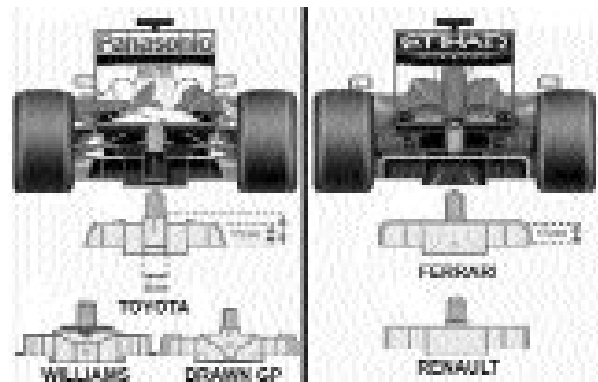
Agora chega o gran premio de España, onde os equipos máis fortes están pensando en instalar xa o polémico difusor máis algunha innovación máis.

O que máis medo lle dá aos equipos é o pack aerodinámico que Brawn GP ten pensado incorporar nesta carreira, xa que o seu xefe de filas Ross Brown di que lles dará case medio segundo máis de vantaxe sobre os seus rivais.

Outros equipos que tamén teñen anunciado modificacións son Ferrari, despois dun mal inicio de temporada queren resarcirse cun bo resultado en España.

Renault e McLaren aínda non dixeron nada, aínda que se espera que os dous equipos incorporen algunha novidade xa que levan traballando tres semanas en conseguir algunha evolución no coche.

Alexandre García Vázquez
Rubén Racamonde Espiño
Javier Serén Pájaro

MÁIS QUE UN CLUB

Vouvos falar do Barça. O que para min se se consegue os tres títulos que est disputando na liga: *Champions* e *Copa do Rei* creo que pode marcar un antes e un despois no fútbol. Para iso ten que seguir coa ilusión e a loita que est n mostrando no campo e seguir respectando ao rival e non se crer o que son e o que din sobre eles.

Tam n, e xa m is no plano deportivo, creo que hai que seguir confiando na canteira deste gran equipo. Creo que catro dos seis mellores xogadores do equipo sa ron da Mas a; son Leo Messi, Carles Puyol, Xavi Hernández e Andrés Iniesta, tam n outros dous cracs son Daniel Alves e Samuel Eto, os dous xogadores con moita garra no campo ademais da s a calidade.

Da Mas a sa ron outros bos xogadores que forman parte de esta cadro de xogadores como Víctor Valdés, Gerard Piqué, Sergui Busquets e Bojan Krkić, estes tres últimos xa internacionais coa selección española, que moita xente a considera a mellor do mundo e que a s a columna vertebral est baseada no Barça. Tam n este equipo colaborou Txiki Begiristain fichando a alg n futbolista semi desco ecido a un prezo bastante bo e son moi bos, o caso de Rafa Márquez e Yay Toure. Tam n fichou a xogadores contrastados nos seus equipos de procedencia como e o caso de Henry que o primeiro ano non estivo ben pero que este ano xa empeza a amosar algo do futbolista que foi no Arsenal, Abidal, Silvinho, Keita e Milito e dous xogadores que a nda non se acabaron de adaptar a o Barça pero que eran os referentes nos seus equipos de procedencia e o caso de Hleb e Cereza nda que tam n houbo alg n fracaso como o caso de Gudjhansen que para min non deber a estar neste equipo. O m is importante deste cadro de xogadores e do que xa se definiu como a figura: Pep Guardiola, que est facendo un traballo excelente no seu primeiro ano como adestrador do equipo. Est implicando a todos os xogadores fac ndolles saber que todos son importantes, ten un seguimento dos xogadores todo o día e cham ndoos a casa e as evitar as sa das nocturnas; os servizos médicos son moi bos xa que est tempada case non hai lesións, e o m is importante, que da casa; sabe como se pode xogar moi ben e ga ar, ilusionou a xente xa o día da s a presentación prometendo que no seu equipo an correr moito e por agora est n cumprindo.

Creo que cos nicos que poden perder e con eles mesmos: se comezan a creerse os mellores e deixan de loitar igual ou m is que o rival porque a nda que hai rivais moi bos, este un equipo xove e con moito fútbol que regalar. Os rivais son en España o Real Madrid, que un gran equipo, que ten unha gran calidade e que ga a, pese a que xoga moi mal e inferior ao rival en case todos os partidos, pero acaba ganando. E en Europa o perigo est nos equipos ingleses o Manchester, Chelsea e Liverpool.

O Barça ten moi bo cadro de xogadores pero ten que fichar a catro xogadores que son Sergio Asenjo porteiro do Valladolid, Yuri Zhirkov lateral esquerdo do CSK de Moscova, Michael Ballack centrocampista do Chelsea e Frank Ribery extremo do Bayer de Mu-

nich. E desprenderse dalg ns xogadores como Pinto, Jorquera, Silvinho e Gudjhansen. Pero todo isto est en mans de Pep Guardiola e Txiki Begiristain que saben que xogadores te en que fichar, as calidades que te en que ter e por suposto te en que ter moita ilusión por vestir est camiseta. Volvendo ao tema de Pep Guardiola que agora mesmo e o adestrador do primeiro equipo, antes pasou por todas as categor as inferiores do Barça e mesmo de recollepelotas ata que Johan Cruiff o fixo debutar no primeiro equipo con dezanove anos creando un estilo de xogo baseado na posesión do balón, ata que con trinta anos e despois de ga ar moitos títulos, marchou a xogar a Italia. Despois foi o adestrador do Barcelona B e cumpriu o obxectivo e sub rono para a primeira cadro de xogadores do Barcelona. Tam n hai que destacar a figura de Joan Laporta que creo que fixo grandes cousas para o Barça pese alg ns erros pero en xeral fixo un bo traballo, colleu o equipo moi mal tanto econ mica e deportivamente, e agora est moi ben tanto deportivamente como economicamente pese a crise, grazas ao xito deportivo e axuda dos 150.000 socios que ten o Barça, que o club que m is socios ten do mundo.

Tam n creo que fai un bo traballo en outras seccións deportivas como o baloncesto, fútbol sala, hockey e balonmán. Laporta tam n colabora con UNICEF, que e o patrocinador do Barça, perde de ga ar cartos doutros patrocinadores, e mesmo doarlles cartos a est asociación. E de cara ao futuro deste equipo creo que vai ter dous problemas no plano deportivo: un a esixencia que ten sempre de resultados e de bo xogo, pero que para o ano vai ser mesmo maior, pero que espero que saiban levalo o mellor posible, e o outro tema o denominado Vírus FIFAÓco que o Barça se vai ver moi prexudicado porque case todos os xogadores do cadro son internacionais e te en que ir xogar coas s as respectivas seleccións e pa ses. Disto res ntese moito o Barça, porque hai que destacar que o Barça nos poucos partidos que empatou e perdeu est tempada foi despois do par n das seleccións. Eu creo que se conseguen superar eses problemas e seguir coa mesma ilusión e co mesmo respecto aos rivais que est n tendo este ano este equipo vai marcar un antes e un despois no fútbol.

Daniel Roca Couso
1º BACH

A CAZA EN BARALLA

A caza en Baralla é moi abundante, xa que hai moitos lugares onde cazar e moita xente que lle gusta este deporte, deporte que leva algo de risco xa que nalgunhas ocasións hai accidentes que producen lesións ou mesmo a morte.

A caza que máis me gusta é a maior: o corzo, o xabaril e o raposo.

O corzo é moi abundante, pero aínda así pódese en un límite de pezas para cazar xa que son fáciles de matar e morrer an moitos.

O xabaril tamén é abundante, pero nalgúns lugares máis que noutros. Para este non hai limitacións á caza, xa que son difíciles de matar.

Para o raposo fanse campionatos e gástanse cuadrillas que máis cace nun día, sen embargo para a caza menor hai moitos menos animais xa que desapareceron todos por culpa dunha enfermidade, a mixomatose, e non se recuperaron ata que non desapareza; aínda así todos os anos soltan algúns coellos para cazar, pero en dúas décadas xa os cazan todos.

Moisés García

A PESCA NO RÍO NEIRA

Vou escribir en concreto sobre o Couto de Covas, situado nun tramo do río no Concello de Baralla. Falo deste xa que é o que mellor coñezo porque vivo nunha aldea ao seu carón.

Desde hai algúns anos ata agora reducíronse as capturas de troita notablemente. Isto pode ser debido a moitas razóns, aínda que na miña opinión se trata de dúas concretamente: os vertidos ao río e os piscifactoras. Moita xente afirma que polo excesivo número de pescadores que hai. Eu non comparto esta opinión.

O primeiro son os vertidos ao río. Atópanse en terreos beira do río botellas de lixivia, o cal fai que por onde se bote morran todas as troitas, mesmo as máis pequenas. Tamén hai moitas empresas que lles sae máis barato pagar unha

multa que modificar ou, nalgún caso, instalar depuradoras.

A segunda causa é a instalación de piscifactoras, que ao escaparlles algunha troita, aliméntanse de troitas máis pequenas do río, e agora como hai pouca distancia entre elas é moito peor.

Outra xente tamén di que culpa dos furtivos. A min paréceme que non, xa que hoxe non hai moitos e hai anos había moitos máis e moitas máis troitas. Tamén me parece que hoxe hai un número moito menos de furtivos polas duras multas que se lles impoñen, o que fai que collan medo e que cada vez sexan menos.

Manuel Díaz García

ENTREVISTA A ALEJANDRO SENANDE SÁNCHEZ

*Os estudos
non son unha tontería,
porque sen estudos
non podes facer nada*

-Hoxe en día a maioría dos estudantes, pensan que os estudos son unha parvada e non serven para nada. Ti opinas o mesmo?.

Os estudos non son unha parvada, porque hoxe en día sen estudos non podes facer nada. Se non estudas o soldo será moi baixo e aínda estudando os soldos non son excesivamente altos. Por iso hoxe en día hai que arriscarse e facer unha carreira de alto nivel.

- Saír pola noite é algo habitual na xente da túa idade, hai drogas, exceso de alcohol, botellón, que opinas de todo iso?.

Segundo o tipo de persoa, se tes a cabeza amoblada, hai xente que se deixa ir e que se ve influenciado e métese en malos "rollos".

Unha copa é moi cara nun pub e aos mozos ás veces non lles queda máis remedio que facer botellón, non é bo nin malo.

-A política para os mozos é aburrida, e os políticos non cumpren as vosas expectativas. Votaches nas últimas eleccións? E que opinas dos políticos?.

Non votei porque non teño 18 anos, se os tivese votaría, por que? Os políticos actuais só se dedican a facer propostas e despois a non as cumprir, cada certo tempo está ben o cambio de político para ver a diferenza.

- Crise!, terás oído que estamos en crise, que opinas da crise? É real ou irreal?.

É real, a Galicia aínda non chegou de todo, pero chegará, pero tamén é normal que o faga porque o nivel de vida que temos é moi alto e non se arranxará ata que os países como Alemaña, EUA, Francia, etc. Resolvan os seus problemas.

- A familia está en crise, hai matrimonios homosexuais, adopcións monoparentais, cres que vai sobrevivir a familia como tal?

Non, porque haberá pluralidade: hai moita variedade de ideas, é dicir, o que quere casar, farao, pola Igrexa ou non; os homosexuais teñen que ter o seu espazo, gústennos ou non, e nas adopcións hai que velar polo interese do menor, xa que hai familias que non poden manter aos seus fillos, e é mellor a adopción nestes casos.

Eloy Rodríguez Pardo

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

ENTREVISTA A JOSÉ BOYERO IGLESIAS

- Cal foi o motivo que levou a elixir o Inglés como profesión?

Por unha parte sempre me gustaron as linguas e por iso decidín escoller o inglés; e por outra foron as ansias que tiña de viaxar. Desde o punto de vista dos meus pais, viaxar servíame para os meus estudos e eu utilizábao como pretexto.

- Como foi a súa experiencia como profesor ?

Non foi todo fácil, pero tampouco me resultou difícil.

- Atopou algunha dificultade na súa profesión?

Ao principio tes falta de experiencia, pero pouco a pouco vas aprendendo do teus erros e vaste formando.

- En cantos centros estivo antes de chegar ao IES Politécnico?

Antes de chegar a este centro, estiven un ano nun e cinco noutro. No IES Politécnico levo 21 anos e gustaríame acabar a miña carreira nel.

- En que centro se atopou máis a gusto?

De todos os centros nos que estiven levo moi bos recordos, pero no que me atopo máis a gusto é neste, xa que parte da miña vida se desenvolveu nel.

- Cre que cumpriu a súa meta?

Estou moi satisfeito co meu traballo xa que me dedico ao que sempre me gustou, e humildemente penso que non o estou a facer mal.

- Cal é a súa opinión sobre o centro e sobre toda a xente pola que está composto?

Sinceramente, caracterizo a este centro polo seu trato entre profesores e alumnos. Se tivera que avalialo poñeríalle un notable alto. Penso que temos un centro exemplar e que non lle temos que envexar nada a ningún outro centro.

- Cal é a súa opinión sobre o fracaso escolar?

A miña opinión sobre o fracaso escolar é un certo reflexo dun fracaso social.

- Como definiría a súa andanza polo IES Politécnico?

En conxunto, moi agradable e positiva: Nunca tiven ningún problema con ningún profesor ou con ningún alumno. Creo que o bo trato é esencial para poder levar a cabo unha profesión como esta.

- Que opina sobre o nivel de inglés que teñen os alumnos?

Creo que as linguas estranxeiras en xeral son unha grande batalla por gañar. En canto ao nivel, non soe ser moi bo. Hai moi pouca xente que saia do BAC podendo falar inglés. Quizais sexa unha escaseza de vontade nos alumnos. De todas as maneiras creo que ten que cambiar, xa que o inglés é unha lingua esencial.

- Se levara o cargo de director do centro, cambiaría algo?

Non, creo que todo est a marchar bastante ben.

Alba Segade Pérez - Yolanda Montes Lombao

ESTUDANTE QUE SUFRIU ACOSO

"Logrei superar o acoso sufrido polos compañeiros de clase"

Un mozo lucense de trece anos de idade, foi acosado por uns compañeiros de clase. Contounos o mal que se pasa e o sentimento de inferioridade que che fan sentir cando te acosan fisicamente, pero sobre todo psicolóxicamente.

-Ti, sufriches acoso escolar por parte dos teus compañeiros de clase, como comezou todo?

Todo comezou cando algúns compañeiros de clase comezaron a meterse comigo por ser un pouco diferente a eles. Ao principio só eran insultos "pouco graves" por dicilo dalgún xeito, pero pouco a pouco eses insultos pasaron a ser máis graves e foi entón cando empezaron a maltratarme fisicamente e a ameazarme.

-O "día a día" supoño que tivo que ser moi duro. Cada vez que te erguías polas mañás e pensabas en que tiñas que ir ao instituto, como te sentías?

A verdade é que o día a día era duro, duro diría eu. Cada día cando me erguía e tiña que ir ao instituto, pensaba nalgunha excusa para dicir aos meus pais coa intención de non ir, pero moitas veces non me crían e tiña que ir, así que me armaba de valor e intentaba pasar dos meus compañeiros o máis que podía, pero ás veces era imposible. Moitas veces pensaba no suicidio, pero logo pensaba na miña familia, no que sufrirían, e xa me quitaba esa idea da cabeza.

-Agora xa o superaches, como o conseguiches?

A verdade é que me custou moito superalo. Como xa estaba farto de que me acosasen, a pesar das ameazas, contéillelo aos meus pais e eles tomaron medidas inmediatamente, deron parte á dirección do instituto, e o instituto deu parte á policía. A policía comunicouse cos rapaces e despois de ir a xuízo, ao ser menores, mandáronos a un centro de rehabilitación. A partir de aí, coa axuda dos meus pais e un psicólogo, axudáronme a superalo e comecei a quererme a min mesmo e agora son moi feliz.

-Que lle aconsellarías aos mozos que sofren acoso escolar en silencio?

Ben, o primeiro de todo, é que llo conten a alguén, aos seus pais, a algún familiar...E logo dar parte á dirección do colexio ou instituto onde estean, e logo á policía. Pero o que non deben facer nunca é quedar calados ante o maltrato, tanto físico coma psicolóxico.

Lucía Campo Sanjuán

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

INTERNET, UN "HOBBIE" PERIGOSO

Internet pode ser un grande avance para a sociedade, pero moi prexudicial para a xuventude de hoxe en día.

Internet pode ser unha gran fonte de información, de ocio e axuda para nenos e adultos. Pero o uso excesivo desta grande fonte de información e entrar en páxinas non moi recomendables pode chegar a ser algo prexudicial para as persoas, podendo facerse adictos e chegar a pasalo moi mal. Esta adicción ten moitas causas: o uso compulsivo de *chats*, revisión dos nosos correos electrónicos, estar máis horas das adecuadas navegando pola rede, poden producir problemas de illamento, chegando ao punto de estar sos, da desconcentración, do mal rendemento laboral e estudiantil, a redución de número de amizades, problemas familiares, irritabilidade. Pero non todas as persoas que pasan tardes diante do ordenador por entretemento te en que ser adictos, porque, se así fose, outras persoas que pasan tardes realizando os seus *hobbies* tamén deberíamos consideralos adictos. En canto ao do *chat*, pódese coecer xente non recomendable, podes pensar que unha persoa que, como un mesmo, quere facer amizades e en realidade o que quere establecer unha conversación con malos fins. Esta persoa pode chegar a mentir, chantaxear, ameazar se non consegue o que se propón. Para non caer nisto debemos de controlar o tempo que pasamos diante do ordenador, procurar non falar con persoas descoñecidas, xa que estas nos poden enganar; non crer que o uso do ordenador nos vai satisfacer a vida social.

Os especialistas recomentan que debemos pasar menos tempo *chateando* e máis tempo coas nosas amizades, e cos nosos familiares esquecendo o ordenador e o que nos ofrece o internet.

Laura Pallín Pena

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

NOS ESTUDOS AÍNDA SE COPIA

A maioría dos alumnos de secundaria fan trampas nos exames acudindo a diversos medios

Esta comprobado mediante un cuestionario que a maioría de alumnos de secundaria, adoitan facer trampas para aprobar nos exames.

A maioría fáino. Non porque queira, senón porque lle custa sacar a materia adiante. Pero aínda así, hai un 20% de alumnos que se esforzan e non necesitan facer trampas para aprobar. Constátase que metade dos 50 por cento necesita facer trampas, e a outros tantos non lles importa que o fagan.

Os alumnos non pensan que os profesores sexan parvos por non os pillar facendo trampa, senón que hai algúns profesores que pasan do tema e outros que non se dan de conta.

A maioría poderían estudar se quixesen, pero uns non queren ou cállan moito aprender as leccións.

No hipotético caso de que ningún dos estudantes de secundaria fixese trampas nos exames, máis da metade dos alumnos suspenderían o dobre de materias das que están a suspender agora.

Facer trampas copiar do compañeiro, do libro, ter *chuleta*, que che apunte o compañeiro que está ao lado....

Elisabeth González Alonso.

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

ANA E MÍA

Estas dúas palabras son os símbolos nunha obsesión por conseguir a delgadeza baixo o lema "nunca poderás ser demasiado fraca"

"Comezando por desexar ese corpo tan perfecto, sacrificáste para conse-

guir algo mellor, encontrándome coas persoas que entenden o meu estilo de vida, hoxe non o logrei, pero talvez Mía consiga axudarme. Axeonllareime ante a cunca do baño, e pedirei penitencia por todos os erros cometidos, que son moitos. Cortarei e castigarei o meu corpo, porque sempre foi demasiado. Esforzarei por ser perfecta e delgada como a miña irmá Ana. Apoiarei a outras coma min. Protexerei a outras Mías do abuso. Unhas veces adorando a báscula e outras odiándoa. Pero que pasa cando todo se volve unha obsesión?"

As mozas enfermas de anorexia e bulimia considéranse Pro-Ana e Pro-Mía.

As rapazas afectadas por esta enfermidade considéranse *princesas*. O seu lema Ningún dixo que ser unha princesa fose doado. Teño como modelo a seguir a *thinspiration*. Adoitan ser modelos famosas, delgadas e probablemente, enfermas. Delas sacan a forza e as ganas de non comer, vomitar, purgarse e así pouco a pouco, conseguir quedar nos seus.

Ao longo das próximas Pro-Ana e Pro-Mía encóntranse multitude de axudas desequilibradas, inadecuadas, e que poñen a saúde en perigo. Tenden a tomar bebidas como tinteiro, soro,

zume de pradairo ou sopa. Recorren ao xaxón ou, simplemente, a axudas estritamente vexetarianas.

Un dos factores máis rechamantes e incomprensibles son os relativos técnicos pro-SI, que teñen por obxectivo ensinar aos mozos a infrinxirse diferentes graos de dor co intento de *queimar calorías*.

Ana e Mía son consideradas Deusas entre as mozas. Deron nome a enfermidade.

A anorexia e bulimia tomaron estes nomes xa que os *blogs* nos que as *"princesas"* se axudaban dándose consellos, técnicos e demais solucións para perder peso, e motivarse unhas a outras. Censúronse por darse consellos terribles coma este:

-Oñ que despois de provocarse o vómito non aconsellable limpar os dentes, pois prodúcese manchas... Preocúpame porque teño uns dentes bonitos. verdade?

- Pois si, certo. Pero dime se prefires ter uns dentes medianamente estragados e estar delgado como a túa famosa favorita ou estar gordo como unha balea?... p nsao...

Paula Aguiar Rodríguez

Reportaxe presentada en Prensa-escuela de La Voz de Galicia

Todo lo bueno

San Marcos

San

A: Todo lo

Vinculo e mucha

A < B

A

REPUBLICA PERUANA
VIVE TO PINK

SERVICE

INDUSTRIAL

OILADAS
NO
FUTURO

GALAXIA

O noso pobo, o pobo galego, soupo crear o seu propio idioma. Si a nós se nos distingue como unidade peculiar entremedias da familia europea, é talmente gracias ao idioma. Non é pola nosa soberanía política, nin pola realización de grandes feitos históricos colectivos, nin pola posesión e utilización de grandes riquezas económicas que repercutan no mercado internacional. O que verdadeiramente nos singulariza, o que nos dá personalidade definida e caracterizada diante dos alleos, é o idioma, ou sexa, o espírito, ese espírito xenuinamente noso que se reflexa fidelísimamente na lingua galega. Poderían, nunha gran treboada histórica, queimar tódolos documentos do noso pasado sin deixar un; poderíannos arrapañar os bens económicos e condenarnos a unha meirande pobreza; poderían esterdegar toda a nosa estrutura social de maneira violenta; poderían, si se quer, encarcerar milleiros ou dúceas de milleiros de irmáns nosos... Con todo, mentres que nos nosos labios resona sen decote as palabras do idioma galego con toda a súa cadencia íntima, Galicia continuaría a ser un pobo, unha irmandade espiritual indestruíble.

O idioma galego é o herdo que nós recibimos de tódolos nosos antepasados e que nos foi transmitido de xeración en xeración ao longo dos séculos. El garda en si a máis alta creación, o meirande título de gloria de toda a comunidade galaica de tódolos tempos. Porque está por enriba das diverxencias ideolóxicas e das loitas de intereses, (...)

RAMON PIÑEIRO

LETRAS GALEGAS 2009